

2015-09-24

KFKS 2015/541-750
Förslag till yttrande

Arbetsmarknadsdepartementet

Ett gemensamt ansvarstagande för nyanlända

(Dnr Arbetsmarknadsdepartementet A2015/1726/IU)

Det är viktigt och angeläget att vi kan bereda plats och en tillvaro för människor som flyr för sina liv och många kommuner är beredda att bidra till att de ska få en trygg och fungerande tillvaro i Sverige. Nacka kommun har idag en överenskommelse med staten om att ta emot nyanlända flyktingar och har ambitioner att öka sitt flyktingmottagande. För många kommuner med Nacka handlar det inte om brist på vilja utan om brist på bostäder. Nacka kommun kommer nedan att behandla den bristande insikt om kommunernas förutsättningar att ordna bostäder som lagförslaget visar. Kommunen kommer dock att börja med varför kommunen avstyrker lagförslaget på den grund att det innebär alltför långtgående ingrepp i kommunernas grundlagsfästa självbestämmanderätt.

Förslaget är en oproportionerlig inskränkning i det kommunala självstyret

Arbetsmarknadsdepartementet menar att den inskränkning i det kommunala självstyret som lagförslaget innebär är försvarbar men hänsyn till det allmänna intresset. I prop. 2009/10:80, *En reformerad grundlag*, anges att ”en proportionalitetsprövning av detta slag bör innefatta en skyldighet att undersöka om det ändamål som regleringen avser att tillgodose kan uppnås på ett för det kommunala självbestämmandet mindre ingripande sätt än det som föreslås. Om olika möjligheter finns för att nå samma mål bör riksdagen av hänsyn till principen om den kommunala självstyrelsen välja den reglering som lägger minst band på den kommunala självbestämmanderätten.”

Varje inskränkning av det kommunala självstyret måste prövas ytterst noga eftersom hela det offentliga Sverige vilar på en ansvarsfördelning mellan stat och självbestämmande kommuner. Inskränkningar ska kopplas till alla människors lika rätt till vissa former av grundläggande välfärdstjänster, där skillnader mellan olika delar av landet inte stämmer med medborgarnas förväntningar på de välfärdstjänsterna.

Departementet anför som skäl för att allmänintresset överväger bland annat att tidigare försök med prestationsbaserade ersättningssystem inte lett till önskat resultat. En orsak kan ha varit att ersättningssystemen inte är utformade så att de ger tillräckliga incitament i förhållande till kommunernas förutsättningar vad avser bostäder och arbetsmarknad.

Nacka kommun anser inte att den uppräknig av skäl för inskränknigen som görs i lagförslaget är tillräcklig och att departementet inte har visat att allmänintresset väger över.

Som kommunen har anfört tidigare är hela det offentliga Sveriges ansvar att människor som har flytt för sina liv ska kunna hjälpas till en trygg och fungerande tillvaro i Sverige. Lösningen är dock inte en tvångslagstiftning. Tvång är en dålig grund för solidaritet och medmänsklighet.

Förutsättningar för bostadsförsörjning ska vara ett kriterium för anvisning

Om regeringen väljer att gå vidare med lagförslaget måste de enskilda kommunernas förutsättningar att få fram fungerande bostäder var ett av kriterierna för hur många som anvisas till kommunen.

I lagförslaget anges att kriterier för anvisning ska vara arbetsmarknadssituation, folkmängd och annat mottagande. Bostadssituationen saknas helt. Departementet verkar utgå från att det finns bostäder att tillgå på marknaden och att det främst handlar om att ersätta kommuner för tomhyror. I storstadsregionerna, främst Stockholmsregionen, är bostadssituationen näst intill katastrofal. Samtidigt har regionerna goda förutsättningar vad gäller arbetsmarknad och befolkningsstorlek. Om ingen hänsyn tas till bostadssituationen när anvisningarna görs, finns stora risker att kommuner tvingas till temporära lösningar som inte är väl fungerande för en integration i samhället. Syftet med lagstiftningen skulle då motverkas.

Enligt Eurostat är Sverige det medlemsland i EU med snabbast tillväxt i urbana regioner. Tätortsbefolkningen ökade med 550 000 personer mellan åren 2000 och 2010. Ökningen skedde i alla åldersgrupper och har under lång tid skett framför allt i förortskommuner. År 2010 bodde 85 procent av Sveriges befolkning (drygt 8 miljoner invånare) i en tätort. Arbetsmarknaden är en drivande faktor bakom urbaniseringen, men även sociala faktorer spelar in. Storstadsregionerna har en omfattande bostadsbrist.

Nästan alla kommuner i Stockholms län bedömer att det råder bostadsbrist i kommunen och att det främst saknas mindre bostäder som ettör och tvåor. Länet beräknas, enligt länsstyrelsens rapport "Läget i länet", behöva ett tillskott på 300 000 bostäder till år 2030, alltså 16 000 bostäder per år. De senaste åren har det genomsnittliga tillskottet legat runt 10 000 bostäder per år¹. Stockholms bostadsförmedling anger att den har närmare 500 000 köande och en ökning under år 2014 med över 40 000 personer.

Redan idag saknas alltså bostad för många invånare i Stockholmsregionen. Det kommer att ta tid att komma tillrätta med den omfattande bostadsbristen. Nacka kommun har mycket offensiva bostadsbyggnadsplaner där målet är 20 000 nya bostäder inom 15-20 år.

¹ . <http://www.scb.se/sv/Hitta-statistik/Artiklar/Stockholmarna-trivs-trots-bostadsbrist/>

Kommunen tar sitt ansvar för bostadsbyggande men den statligt styrda planprocessen gör att det tar lång tid. När det gäller bostadsbyggande är ett års planeringshorisont ett mycket kort perspektiv. Med detaljplaneprocess, bygglov och byggnation tar en bostad normalt minst tre år att göras inflyttningsklar. Förändringar har gjort överprövningskedjan mer omfattande och domstolarna har blivit en flaskhals eftersom de inte är tillräckligt bemannade. Det senaste försöket att skapa ett snabbare detaljplaneförfarande havererade när utskottet föreslog osynkade ändringar i propositionen, så att riksdagen klubbade igenom ett regelpaket som inte hänger ihop.

Nacka dag som ovan

Mats Gerdau
Kommunstyrelsens ordförande

Lena Dahlstedt
Stadsdirektör